การพัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

The Development Of Financial Literacy Scale for Lower Secondary School Students

ชนากานต์ ธนนิวัฒน์[1] ศิริชัย กาญจนวาสี[2]

Chanakan Thananiwat[1] Sirichai Kanjanawasee[2]

[1]นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Master degree of Education Measurement and Evaluation, Department of Education Research and Psychology, Faculty of Education, Chulalongkorn University

Corresponding author, E-mail: Chanakan@satitpatumwan.ac.th

[2]ศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Professor, Ph.D., Faculty of Education, Chulalongkorn University,

E-mail: Sirichai.k@chula.ac.th

Received: August 3, 2021; Revised: February 16, 2023; Accepted: May 25, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 2) เพื่อวิเคราะห์คุณภาพแบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 3) เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของนักเรียนในโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษากับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 940 คน เครื่องมือวิจัยคือ แบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 50 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าความเที่ยงแบบสอดคล้องภายใน การทดสอบค่าเฉลี่ยเลขคณิตของตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน และการวิเคราะห์เชิงยืนยัน พบว่า 1) ความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรู้ทางการเงิน เจตคติทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงิน รายละเอียด 14 ตัวชี้วัด และรายการวัด 2 แบบ คือ แบบสอบแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 20 ข้อ รวมถึงแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับจำนวน 30 ข้อ รวมทั้งหมดจำนวน 50 ข้อ 2) แบบวัดมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.87 และ 3) ผลจากการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความฉลาดรู้การเงิน พบว่า นักเรียนของโรงเรียนสาธิตฯ มีค่าเฉลี่ยคะแนนความฉลาดรู้การเงินสูงกว่ากลุ่มนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสพฐ. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดล พบว่า โมเดลแบบวัดที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า Chi-square = 42.25, df =32, p = 0.11, GFI = 0.99, AGFI = 0.98, RMR = 0.01, และ RMSEA = 0.02

คำสำคัญ: ความฉลาดรู้การเงิน, ความรู้ทางการเงิน, เจตคติทางการเงิน, พฤติกรรมทางการเงิน

Abstract

The objectives of the research were: 1) to develop the financial literacy scale for lower secondary school students ; 2) to analyze the quality of the financial literacy scale; 3) to compare the financial literacy of students attending demonstrative schools with students attending schools under OBEC. The participants were 940 lower secondary school students. The instrument used in this research was the financial literacy scale for lower secondary school students. The test provides 50 items. Data were analyzed using descriptive statistics, internal consistency of reliability, independent T-Test and confirmatory factor analysis. The results are as follows: 1) The financial literacy of lower secondary school students consists of three factors: financial knowledge financial attitude and financial behavior. The financial literacy scale has 14 indicators and includes two styles : And a test in multiple choices consists of 20 question items and a rating scale consists of 30 question items, totalling 50 items. 2) Internal- consistency reliability was 0.87. 3) Students attending demonstrative schools achieved higher scores than students attending schools under OBEC at a statistical significant level of .05. The financialliteracy for lower secondary school student's validity found that the model fit the empirical data (Chi-square = 42.25, df =32, p = 0.11, GFI = 0.99, AGFI = 0.98, RMR = 0.01, RMSEA = 0.02)

Keyword: Financial Literacy, Financial Knowledge, Financial Attitude, Financial Behavior

บทนำ

ปัจจุบันเศรษฐกิจเต็มไปด้วยความผันผวนที่กำลังก่อตัวเป็นวิกฤตการณ์เศรษฐกิจโลก ทำให้หลายประเทศกำลังเผชิญกับปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการเงิน ซึ่งเกิดจากประชาชนขาดความฉลาดรู้การเงินที่ดี สำนักงานราชบัณฑิตสภา (2562) ได้ใช้ "ความฉลาดรู้การเงิน" เป็นศัพท์บัญญัติของ "Financial Literacy" ทั้งนี้ องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจได้ให้นิยามของความฉลาดรู้การเงินคือ "ความสามารถในการผสมผสานความตระหนักรู้ทางการเงิน ความรู้ทางการเงิน ทักษะทางการเงิน เจตคติทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงินเพื่อนำมาใช้ในการตัดสินใจทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมายการอยู่ดีกินดีทางการเงิน" (OECD/INFE, 2011) การสำรวจความฉลาดรู้การเงินของคนในหลายประเทศทั่วโลกพบว่าระดับความฉลาดรู้การเงินอยู่ในเกณฑ์ต่ำ เช่นเดียวกันกับการสำรวจความฉลาดรู้การเงินของคนไทยโดยการสำรวจของธนาคารแห่งประเทศไทยร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติในปี พ.ศ. 2561 พบว่าประชาชนไทยมีระดับทักษะทางการเงินเฉลี่ยร้อยละ 66.2 พิจารณาจากองค์ประกอบหลักทั้ง 3 ด้าน คือ ความรู้ทางการเงิน เจตคติทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงิน โดยความรู้ทางการเงินเป็นองค์ประกอบเดียวที่คนไทยมีระดับคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ OECD ผลการสำรวจพบว่านักเรียนและนิสิตนักศึกษาเป็นกลุ่มประชากรที่มีทักษะทางการเงินอยู่ในระดับต่ำที่สุดของไทย โดยเฉพาะนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษามีทักษะทางการเงินอยู่ในระดับต่ำ นักเรียนประสบปัญหาการเงินเนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจ และด้วยวัฒนธรรมทางสังคมเน้นการบริโภคนิยม และการเลียนแบบโดยเฉพาะการใช้จ่ายประเภทสินค้าฟุ่มเฟือย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2561)

ความฉลาดรู้การเงินเริ่มเป็นที่กล่าวถึง เพราะคนเริ่มตระหนักว่าเพียงแค่การอ่านออกเขียนได้เช่นในอดีตอาจไม่เพียงพอ บุคคลจะใช้ชีวิตได้อย่างผาสุกควรมีทักษะชีวิตหลายด้านโดยเฉพาะความฉลาดรู้การเงิน (Financial Literacy) ซึ่งเชื่อว่าเป็นทักษะที่ทำให้คนมีความอยู่ดีมีสุขทางการเงิน รัฐบาลในประเทศต่างๆตระหนักถึงความสำคัญและสนับสนุนการศึกษาความฉลาดรู้การเงินแก่เยาวชน ทำให้การประเมินความฉลาดรู้การเงิน เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินความฉลาดรู้

นานาชาติสำหรับเยาวชนอายุ 15 ปี (Programme for International Student Assessment: PISA) ตั้งแต่ปี ค.ศ.2012 ความฉลาดรู้การเงินเป็นทักษะชีวิตที่ต้องส่งเสริมแก่ประชาชน เนื่องจากหากประชาชนมีความฉลาดรู้การเงินที่ดี และสามารถสร้างความมั่นคงทางการเงินส่วนบุคคลได้แล้วนั้นย่อมส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศดีขึ้นด้วย ด้วยเหตุนี้ความฉลาดรู้การเงิน จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นแก่เยาวชนไทยโดยเฉพาะในนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญที่สามารถสร้างให้นักเรียนได้ทดลองตัดสินใจทางการเงินก่อนที่จะต้องไปเผชิญหน้ากับเหตุการณ์การเงินอันซับซ้อนมากยิ่งขึ้นในสังคม

จากความสำคัญของปัญหาพบว่าความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความสำคัญแต่ยังไม่มีเครื่องมือวัดที่นิยมหรือใช้กันอย่างแพร่หลาย และแบบวัดต่างๆที่ใช้เป็นเครื่องมือในงานวิจัยที่ผ่านมาไม่เหมาะกับกลุ่มอายุของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และไม่มีความชัดเจนในคุณภาพเครื่องมือที่สร้างขึ้นมา ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้การเงินที่เหมาะสมกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโดยการพัฒนาจะมีวิธีการตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดให้มีคุณภาพ สามารถอ้างอิงถึงกลุ่มประชากร สามารถนำไปใช้วัดผลความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษางานวิจัยโครงการประเมินความฉลาดรู้ระดับนานาชาติ OECD (2016) ได้เสนอองค์ประกอบที่มีปัจจัยต่อความฉลาดรู้การเงิน ได้แก่เศรษฐานะของผู้ปกครอง

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนที่ต่างสังกัดกัน ย่อมมีข้อมูลพื้นฐานที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิต สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาเปรียบเทียบกับความฉลาดรู้การเงินของนักเรียน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อทราบผลการวิจัยแล้วจะสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้ตรงตามความต้องการของโรงเรียนในแต่ละสังกัด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อวิเคราะห์คุณภาพแบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
3. เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของนักเรียนในโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษากับโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประเทศไทยมีหลายองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนที่ให้ความรู้และรายงานผลเกี่ยวกับความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนทั้งระดับประเทศและระดับนานาชาติ อาทิ องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจ และการพัฒนา (OECD) การทดสอบโปรแกรมประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล (PISA) เป็นต้น ซึ่งความฉลาดรู้การเงินเป็นหนึ่งในทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

OECD/INFE (2011); Atkinson & Messy (2012) กล่าวว่าความฉลาดรู้การเงินคือความ สามารถในการผสมผสานความตระหนักรู้ทางการเงิน ความรู้ทางการเงิน ทักษะทางการเงิน เจตคติทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงินเพื่อนำมาใช้ในการตัดสินใจทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมายการอยู่ดีกินดีทางการเงิน

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงได้กำหนดนิยามความฉลาดรู้การเงิน กล่าวคือความสามารถในการประยุกต์ความรู้และความเข้าใจทางการเงินเพื่อประกอบการตัดสินใจในการบริหารจัดการเงินในสถานการณ์ต่าง ๆ รวมถึงเจตคติทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงิน ภายใต้บริบททางการเงินระดับบุคคลที่เหมาะสมกับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยสามารถจัดแบ่งองค์ประกอบความฉลาดรู้การเงินได้ 3 องค์ประกอบ คือความรู้ทางการเงิน เจตคติทางการเงิน

พฤติกรรมทางการเงิน และจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าตัวบ่งชี้ความฉลาดรู้การเงิน มีตัวบ่งชี้ทั้งหมด 14 ตัวบ่งชี้ เพื่อใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านความรู้ทางการเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
   1) เงินและธุรกรรมทางการเงิน
   2) การวางแผนและการจัดการทางการเงิน
   3) ความเสี่ยงและผลตอบแทน
   4) ภูมิทัศน์ทางการเงิน
2. องค์ประกอบด้านเจตคติทางการเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
   1) เจตคติต่อการใช้จ่ายและเก็บออมในระยะยาว
   2) เจตคติต่อฐานะทางการเงินในปัจจุบันและอนาคต
   3) เจตคติต่อการใช้เงินเพื่อตอบสนองความต้องการ
3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรมทางการเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
   1) การไตร่ตรองก่อนซื้อ
   2) การดูแลการเงินส่วนบุคคลอย่างรอบคอบ
   3) การตั้งเป้าหมายระยะยาวและมุ่งมั่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย
   4) การตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้
   5) การออมหรือการลงทุนที่เหมาะสม
   6) การศึกษาข้อมูลก่อนการตัดสินใจ
   7) การเปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) จำนวน 24,376 คน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 203,044 คน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563)

ตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาและสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2563 เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนจากโรงเรียนที่อยู่ภายใต้สังกัดที่แตกต่างกัน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) ดังนี้

ขั้นที่ 1 ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยเริ่มจากการจำแนกโรงเรียนออกเป็นโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา และโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร ได้โรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) และโรงเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (ฝ่ายมัธยม) สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ธนบุรี โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย โรงเรียนวัดน้อยนพคุณ โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย

ขั้นที่ 2 ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (sample random sampling) เพื่อสุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนที่สุ่มไว้ในขั้นที่ 1 โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างระดับชั้นละ 1 ห้องเรียน ทั้งนี้แต่ละโรงเรียนจะได้จำนวนตัวอย่างไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับขนาดโรงเรียนและจำนวนนักเรียนในแต่ละโรงเรียน โดยได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงาน

คณะกรรมการอุดมศึกษาจำนวน 471 คน จำนวนกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 469 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 940 คน

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งมีกระบวนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือโดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความฉลาดรู้การเงิน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น นำข้อสรุปจากการศึกษาเอกสารมาสร้างกรอบแนวคิดเบื้องต้นในการวิจัย กำหนดนิยามของตัวแปร และจำนวนข้อคำถามและพฤติกรรมที่ต้องการจะวัดลงในตารางระบุรายละเอียดของเครื่องมือวิจัย OECD (2016); Schuhen & Schürkmann (2016) ได้กำหนดน้ำหนักข้อคำถามตามตารางเนื้อหาและวัตถุประสงค์ 3 องค์ประกอบ 1) แบบวัดด้านความรู้ทางการเงินเป็นแบบสอบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ 2) แบบวัดด้านเจตคติทางการเงินเป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ 3) แบบวัดด้านพฤติกรรมทางการเงินเป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับจำนวน 18 ข้อ รวมทั้งหมดจำนวน 50 ข้อ ซึ่งด้านเจตคติและพฤติกรรมสามารถวัดได้โดยใช้แบบสอบถามตามมาตรวัดของ Likert จากนั้นสร้างข้อคำถามความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นตามองค์ประกอบและตัวชี้วัดที่กำหนด โดยยึดหลักการสร้างข้อสอบเผื่อไว้ 25% ของข้อสอบที่ต้องสร้าง จากนั้นนำแบบวัดที่สร้างขึ้นมาไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ นำข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษามาปรับปรุง แก้ไขแบบวัดให้มีความถูกต้องและสมบูรณ์ แล้วนำมาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในด้านความตรงตามเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านความฉลาดรู้การเงิน จำนวน 11 ท่าน ข้อคำถามส่วนใหญ่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 โดยมีค่าอยู่ระหว่าง ถึง 0.43 ถึง 1.00 คัดเลือกข้อคำถามไปใช้ในแบบวัดฉบับจริง โดยใช้เกณฑ์คัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป เพื่อให้แบบวัดที่นำไปใช้วัดได้ตรงครอบคลุมเนื้อหาตามที่ต้องการวัดและครอบคลุมองค์ประกอบของคุณลักษณะที่ต้องการ สอดคล้องกับจิดาภา ศิริพรรณ และศิริเดช สุชีวะ (2565) การวัดคุณลักษณะทางจิตวิทยาเป็นคุณลักษณะที่ สังเกตได้ยาก การวัดให้ใกล้เคียงกับคุณลักษณะภายในของบุคคลมากที่สุดต้องอาศัยข้อมูลอ้างอิงหลายด้านร่วมกับเกณฑ์ที่ชัดเจน

นำแบบวัดไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 150 คน จากโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา จำนวน 1 โรงเรียน วิเคราะห์ค่าความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายใน แบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งฉบับ พบว่าค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.81 ซึ่งมีค่าความเที่ยงค่อนข้างสูง สรุปได้ว่า แบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีคุณภาพ นำแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นฉบับสมบูรณ์ ไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 940 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย โดยติดต่อบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลวิจัยส่งไปยังโรงเรียนเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากผู้อำนวยการโรงเรียน ดำเนินการทดสอบโดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดสอบด้วยตนเองตามวันเวลาที่ได้นัดหมาย นำแบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มาตรวจให้คะแนนและวิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for window ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์การกระจาย ความเบ้ และความโด่ง ซึ่งในการวิเคราะห์ส่วนนี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for window โดยมีเกณฑ์การแปล ความหมายความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นดังนี้

ระดับคะแนน	ความหมาย
< $\bar{X}$- SD	มีความฉลาดรู้การเงินจัดอยู่ในระดับต่ำ
$\bar{X}$± SD	มีความฉลาดรู้การเงินจัดอยู่ในระดับปานกลาง
> $\bar{X}$+ SD	มีความฉลาดรู้การเงินจัดอยู่ในระดับสูง

ตรวจสอบความเที่ยงของแบบวัดโดยวิเคราะห์ความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายในจากสูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบากกับแบบวัดด้านเจตคติทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงิน และใช้สูตรของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน KR-20 กับแบบวัดด้านความรู้ทางการเงิน และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนจำแนกตามสังกัดโรงเรียน สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าเฉลี่ยเลขคณิตของตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (independent T-Test) และการวิเคราะห์องค์ประกอบยืนยันด้วยโปรแกรม LISREL

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ

1.1 ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยง

ผลการตรวจสอบค่าความเที่ยงแบบสอดคล้องภายในของแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่ามีค่าความเที่ยงทั้งฉบับอยู่ที่ 0.87 ซึ่งมีค่าความเที่ยงค่อนข้างสูง เมื่อพิจารณาค่าความเที่ยงรายองค์ประกอบพบว่า ด้านพฤติกรรมทางการเงิน มีค่าความเที่ยงสูงที่สุด เท่ากับ 0.88 รองลงมาคือ ด้านความรู้ทางการเงิน มีค่าความเที่ยง 0.76 และน้อยที่สุดคือ ด้านเจตคติทางการเงินมีค่าความเที่ยง 0.75 และค่าความยากอยู่ที่ 0.55 หมายถึงว่ามีระดับความยากอยู่ที่ระดับปานกลาง มีอำนาจจำแนกอยู่ที่ 0.41 ซึ่งสามารถจำแนกได้อย่างดีมาก

1.2 ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นแบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ 14 ตัวชี้วัด โมเดลตัวบ่งชี้ความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Chi-square = 42.25, df =32, p = 0.11, GFI = 0.99, AGFI = 0.98 ,RMR = 0.01, RMSEA = 0.02) เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐานขององค์ประกอบความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สามารถเรียงค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ในรูปคะแนนมาตรฐานจากมากไปน้อย ได้แก่ องค์ประกอบที่ 3 พฤติกรรมทางการเงิน (FB) รองลงมาคือองค์ประกอบที่ 2 เจตคติทางการเงิน (FA) และองค์ประกอบที่ 1 ความรู้ทางการเงิน (FK) มีค่าเป็นบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ		t	R^2	สัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ
	b(SE)	β			
การวิเคราะห์องค์ประกอบอันดับที่สอง					
FK	0.38(0.04)	0.39	8.67*	0.15	-
FA	0.85(0.06)	0.68	15.28*	0.46	-
FB	1.36(0.08)	0.80	17.18*	0.63	-
Chi-square = 42.25; df =32; p = 0.11; GFI = 0.99; AGFI = 0.98; RMR = 0.01; RMSEA = 0.02					

หมายเหตุ : *p < .05 ตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน

<---> ไม่รายงานค่า SE และ t เนื่องจากเป็นพารามิเตอร์บังคับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างและค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร

2.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากแบบวัดความฉลาดรู้การเงิน จำแนกตามสังกัดโรงเรียน

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานโดยภาพรวมของคะแนนความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาและโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากแบบวัดความฉลาดรู้การเงินจำแนกตามสังกัดโรงเรียน

สังกัด	ค่าสถิติพื้นฐาน				
	Max	Min	M	Med	SD
โรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา	47.80	21.00	34.58	34.40	5.44
โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	46.20	16.80	33.19	33.40	5.46

2.2 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนแต่ละองค์ประกอบจากแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจำแนกตามสังกัดโรงเรียน

ผลการวิเคราะห์คะแนนแต่ละองค์ประกอบจากแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจำแนกตามสังกัดของโรงเรียน เมื่อพิจารณาคะแนนพฤติกรรมทางการเงิน พบว่านักเรียนโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษามีค่าเฉลี่ยคะแนนดิบสูงสุด พิจารณาคะแนนพฤติกรรมทางการเงิน นักเรียนทั้งสองสังกัดโรงเรียนมีค่าความเบ้เป็นลบคือคะแนนมีลักษณะเบ้ซ้าย แสดงว่านักเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย เมื่อพิจารณาค่าความโด่งมีการแจกแจงโด่งกว่าโค้งปกติ แสดงว่านักเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนกระจายตัวน้อย

เมื่อพิจารณาคะแนนเจตคติทางการเงิน นักเรียนทั้งสองสังกัดโรงเรียนมีค่าความเบ้เป็นลบ นั่นคือคะแนนมีลักษณะเบ้ซ้าย แสดงว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย และเมื่อพิจารณาค่าความโด่งมีการแจกแจงโด่งกว่าโค้งปกติ แสดงว่านักเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนกระจายตัวน้อย

เมื่อพิจารณาคะแนนความรู้ทางการเงิน พบว่านักเรียนทั้งสองสังกัดโรงเรียนมีค่าความเบ้เป็นบวกนั่นคือคะแนนมีลักษณะเบ้ขวา แสดงว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย เมื่อพิจารณาค่าความโด่งมีการแจกแจงแบนกว่าโค้งปกติ แสดงว่านักเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนกระจายตัวมาก

เมื่อเปรียบเทียบความฉลาดรู้การเงินแต่ละองค์ประกอบของนักเรียนจำแนกตามสังกัดของโรงเรียน พบว่าความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา กับโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทุกองค์ประกอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนแต่ละองค์ประกอบจากแบบวัดความฉลาดรู้การเงินจำแนกตามสังกัดโรงเรียน

องค์ประกอบ	โรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา					โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน					
	M	SD	Sk	Ku	CV%	M	SD	Sk	Ku	CV%	t
ความรู้ทางการเงิน	11.52	4.14	0.07	-1.07	35.96	10.68	3.82	0.12	-0.76	35.80	3.24*
เจตคติทางการเงิน	8.93	1.15	-0.39	0.20	12.90	8.67	1.11	-0.23	0.29	12.81	3.46*
พฤติกรรมทางการเงิน	14.13	2.09	-0.45	0.47	14.77	13.84	2.15	-0.56	0.57	15.54	2.01*

หมายเหตุ *p < .05

2.3 ผลการจำแนกนักเรียนตามค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้การเงินแต่ละองค์ประกอบ

เมื่อพิจารณาการจำแนกนักเรียนตามค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้การเงินแต่ละองค์ประกอบ พบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้การเงินด้านความรู้ทางการเงิน ด้านเจตคติทางการเงิน และด้านพฤติกรรมทางการเงินจัดอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการจำแนกนักเรียนตามค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้การเงินแต่ละองค์ประกอบ

องค์ประกอบ	คะแนนเต็ม	M	SD	จำนวน					
				สูง	ร้อยละ	ปานกลาง	ร้อยละ	ต่ำ	ร้อยละ
ความรู้ทางการเงิน	20	11.10	4.01	153	16.28	578	61.49	209	22.23
เจตคติทางการเงิน	12	8.80	1.14	176	18.72	606	64.47	158	16.81
พฤติกรรมทางการเงิน	18	13.99	2.12	165	17.55	620	65.96	155	16.49

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนแต่ละองค์ประกอบของความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำแนกตามสังกัดโรงเรียน

เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยแต่ละองค์ประกอบของความฉลาดรู้การเงินระหว่างนักเรียนโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษากับนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้สถิติการทดสอบค่าเฉลี่ยเลขคณิตของตัวอย่าง 2 กลุ่ม ที่เป็นอิสระต่อกัน (independent t-test) พบว่านักเรียนโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในทุกองค์ประกอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบคะแนนแต่ละองค์ประกอบของความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำแนกตามสังกัดโรงเรียน

องค์ประกอบ	สังกัด	Mean	SD	Levene's Test		t-test		ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่
				F	p	t	Sig.	
ความรู้ทางการเงิน	สาธิต	11.52	4.14	7.89	0.01	3.24*	0.00	แตกต่างกัน
	สพฐ.	10.68	3.82					สาธิต > สพฐ.
เจตคติทางการเงิน	สาธิต	8.93	1.15	0.90	0.34	3.46*	0.00	แตกต่างกัน
	สพฐ.	8.67	1.11					สาธิต > สพฐ.
พฤติกรรมทางการเงิน	สาธิต	14.13	2.09	0.91	0.34	2.01*	0.04	แตกต่างกัน
	สพฐ.	13.84	2.15					สาธิต > สพฐ.

หมายเหตุ *p < .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญที่จะอภิปราย ดังนี้

1. ลักษณะแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

1) แบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มุ่งวัด 3 องค์ประกอบสอดคล้องกับ Jorgensen & Savla (2010) ได้กล่าวถึงความฉลาดรู้การเงิน ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบได้แก่ ความรู้ทางการเงิน เจตคติทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน

2) องค์ประกอบด้านความรู้ทางการเงิน ประกอบไปด้วย 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ เงินและการทำธุรกรรม การวางแผนและการจัดการทางการเงิน ความเสี่ยงและผลตอบแทน ภูมิทัศน์ทางการเงิน สอดคล้องกับ OECD (2016); Schuhen & Schürkmann (2016); ขวัญธิศศรา อภิสุขสกุล, มนตา ตุลย์เมธาการ, และอิทธิพัทธ์ สุวทันพรกูล (2565) ได้กำหนดความรู้ทางการเงิน ได้แก่ การจัดการเงินสดและธุรกรรมทางการเงิน การวางแผนและการจัดการทางการเงิน ความเสี่ยงและผลตอบแทน และมุมมองทางการเงิน

3) องค์ประกอบด้านเจตคติทางการเงิน ประกอบไปด้วย 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ เจตคติการใช้จ่ายและเก็บออมในระยะยาว เจตคติต่อฐานะทางการเงินในปัจจุบันและอนาคต เจตคติต่อการใช้เงินเพื่อตอบสนองความต้องการ สอดคล้องกับ OECD/INFE (2011); Atkinson & Messy (2012) ได้กำหนดเจตคติทางการเงิน ได้แก่ ท่านมีความสุขในการใช้เงินมากกว่าเก็บออมเพื่ออนาคต ฉันมีชีวิตอยู่เพื่อวันนี้และไม่ได้คิดวางแผนเพื่ออนาคต และมีเงินต้องรีบใช้ ทั้งนี้เจตคติของนักเรียน เป็นความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับจิตใจ ความรู้สึกชอบ ไม่ชอบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในด้านบวกหรือลบ โดยความรู้สึกจะก่อให้เกิดพฤติกรรมตามความรู้สึกต่อไป (ธีรภัทร สุดโต, 2560)

4) องค์ประกอบด้านพฤติกรรมทางการเงิน ประกอบไปด้วย 7 ตัวชี้วัด ได้แก่ การไตร่ตรองก่อนซื้อ การดูแลการเงินส่วนบุคคลอย่างรอบคอบ การตั้งเป้าหมายระยะยาวและมุ่งมั่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย การตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้ การออมหรือการลงทุนที่เหมาะสม การศึกษาข้อมูลก่อนการตัดสินใจ การเปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อ สอดคล้องกับ OECD/INFE (2011); Atkinson & Messy (2012) ได้กำหนดพฤติกรรมทางการเงิน ได้แก่ ตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้ เลือกวิธีการออมเงินที่เหมาะสม ไตร่ตรองก่อนซื้อ ชำระค่าใช้จ่ายตรงเวลา ดูแลการเงินของตนเองอย่างใกล้ชิด ตั้งเป้าหมายทางการเงินระยะยาว เปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อ ศึกษาข้อมูลจากแหล่งที่เหมาะสมก่อนตัดสินใจ ไม่กู้ยืมเงินเมื่อไม่พอใช้

2. คุณภาพแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ผลการวิเคราะห์คุณภาพแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่าแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีค่าความเที่ยง0.87 ซึ่งมีค่าความเที่ยงค่อนข้างสูง ค่าความยาก 0.55 หมายถึงว่ามีระดับความยากอยู่ที่ระดับปานกลาง มีอำนาจจำแนก 0.41 ซึ่งสามารถจำแนกได้อย่างดีมาก ซึ่งถือว่าแบบวัดความฉลาดรู้ การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นฉบับนี้มีคุณภาพ

ผลการวิจัยยังตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 ผลการวิเคราะห์ พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยองค์ประกอบด้านพฤติกรรมทางการเงิน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด รองลงมาคือเจตคติทางการเงิน และต่ำสุดคือความรู้ทางการเงิน ซึ่งค่าน้ำหนักองค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.3 ทุกค่าอยู่ในเกณฑ์ที่ดี องค์ประกอบนั้นสามารถอธิบายความแปรปรวนของความฉลาดรู้การเงินได้ สถิติทดสอบค่าความสอดคล้องของข้อมูลเชิงประจักษ์กับโมเดลอยู่ในเกณฑ์ที่ดี ดังนั้นแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจึงสามารถวัดได้ตามองค์ประกอบดังกล่าว สอดคล้องกับ OECD/INFE (2011); Atkinson & Messy (2012) ได้อธิบายองค์ประกอบพฤติกรรมทางการเงินเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดของความฉลาดรู้การเงิน สอดคล้องกับผลงานวิจัยพบว่าความฉลาดรู้

การเงินเรียนรู้ผ่านการสังเกตและเลียนแบบพฤติกรรมทางการเงิน การพูดคุยสนทนา และได้รับคำแนะนำทางการเงินจากครอบครัวและโรงเรียน (ธีรยุทธ พิริยะอารยะกูล, 2562)

3. การเปรียบเทียบความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา กับ นักเรียนในโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เมื่อเปรียบเทียบจากค่าเฉลี่ยจำแนกตามสังกัดของโรงเรียน พบว่า ความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงกว่าความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในทุกองค์ประกอบและทุกตัวชี้วัดซึ่งจากการเก็บข้อมูลในงานวิจัย พบว่าข้อมูลพื้นฐานเรื่องรายได้ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาส่วนใหญ่ผู้ปกครองมีรายได้มากกว่า 100,000 บาท ต่อเดือน ในขณะที่รายได้ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนใหญ่อยู่ที่ 10,001-20,000 บาท ซึ่งจากข้อมูลนี้พบว่าเศรษฐานะของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาสูงกว่าโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งปัจจัยด้านเศรษฐานะของผู้ปกครองมีผลต่อความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สอดคล้องกับผลงานวิจัยพบว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีเศรษฐนะดีมีความฉลาดรู้การเงินมากกว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีเศรษฐนะไม่ดี (Agawalla et al., 2015) สอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมา ผู้ที่มีพื้นฐานรายได้ครอบครัวสูง มีความฉลาดรู้การเงินสูง (Jin & Chen, 2020; ธีรยุทธ พิริยะอารยะกูล, วรรณี แกมเกตุ, และชยุตม์ ภิรมย์สมบัติ, 2564) เนื่องจากนักเรียนที่ครอบครัวที่มีพื้นฐานรายได้สูง มีประสบการณ์ทางการเงิน มีโอกาสในการใช้จ่ายเงินและวางแผนทางการเงิน มีแหล่งการเรียนรู้มีโอกาสได้พูดคุยสนทนามากกว่าครอบครัวที่มีเศรษฐานะต่ำกว่า (Jorgensen & Savla, 2010)

นอกจากนี้ยังพบว่า การสนับสนุนของโรงเรียนด้านการจัดการเรียนรู้ทางการเงินปัจจัยในระดับห้องเรียน เช่น กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการโค้ช (Pongchai, Jantakoon, & Onthanee, 2023) การสอนทางการเงินโดยให้นักเรียนเผชิญสถานการณ์ทางการเงินจริง ได้ฝึกการแก้ปัญหาและอภิปรายร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียนจะส่งผลต่อความฉลาดรู้การเงิน (กมลศักดิ์ วงศ์ศรีแก้ว, กิตติชัย สุธาสิโนบล, และวิไลลักษณ์ ลังกา, 2565; ประกายแก้ว ไกรสงคราม และสุรศักดิ์ เก้าเอี้ยน, 2565) และปัจจัยในระดับโรงเรียนซึ่งในประเทศไทยได้มีการส่งเสริมและพัฒนาความฉลาดรู้การเงินโดยกำหนดหลักสูตร กิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนให้แก่ครูผู้สอน ดังนั้นโรงเรียนจึงมีบทบาทสำคัญที่ช่วยส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินให้แก่นักเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. แบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีคุณภาพ ด้านความตรงและความเที่ยงอยู่ในระดับที่สูง สามารถนำไปใช้ทดสอบความฉลาดรู้การเงิน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นได้ เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียน การสอนเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียน นำไปสู่ความเป็นอยู่ที่ดีทางการเงิน

2. ความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้ง 3 องค์ประกอบ ควรได้รับการพัฒนาควบคู่กันไปคือ ความรู้ทางการเงิน ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้พื้นฐานการเงิน รวมทั้งส่งเสริมเจตคติที่ดีในการตัดสินใจเลือกใช้และควบคุมการใช้เงินที่ตนมีอยู่และพฤติกรรมทางการเงิน นักเรียนควรได้รับการฝึกปฏิบัตินำไปใช้จริงเพื่อเกิด

การเรียนรู้ ส่งผลให้นักเรียนมีความฉลาดรู้การเงิน สามารถบริหารจัดการการเงินของตนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในชีวิตได้ดี นำมาสู่พลเมืองคุณภาพรวมทั้งมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศต่อไป

3. ผู้ปกครองและครอบครัว ควรสนับสนุนให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ทางการเงินผ่านการดูแลการเงินส่วนบุคคลอย่างรอบคอบ การไตร่ตรองก่อนซื้อ การดูแลการเงินส่วนบุคคลอย่างรอบคอบ การตั้งเป้าหมายระยะยาวและมุ่งมั่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย การตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้ การออมหรือการลงทุนที่เหมาะสม การศึกษาข้อมูลก่อนการตัดสินใจ การเปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อ เพราะจะช่วยให้นักเรียนมีความฉลาดรู้การเงินที่ดีขึ้น โดยอาจปลูกฝังด้านการเงินจากครอบครัว ผ่านการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการอภิปรายเกี่ยวกับการเงิน ให้ทำธุรกรรมการเงินด้วยตนเอง และเป็นแบบอย่างในการทำธุรกรรมทางการเงินให้แก่นักเรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยที่ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งนี้อาจมีการศึกษาความฉลาดรู้การเงินที่เหมาะสมกับในระดับอื่น ๆ อาทิ ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา เป็นต้น เนื่องจากความฉลาดรู้การเงินนั้นควรได้รับการปลูกฝังอย่างต่อเนื่อง

2. ควรมีการศึกษาอย่างลึกซึ้งถึงสาเหตุที่ค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้การเงินของนักเรียน โรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา จึงมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการศึกษาความฉลาดรู้การเงินนั้นผู้ปกครองและครูควรนำข้อมูลดังกล่าวมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับภูมิหลังของนักเรียนด้วยการเลือกเนื้อหา การจัดลำดับความสำคัญเนื้อหา และให้น้ำหนักของเนื้อหาให้ตรงตามลักษณะของนักเรียน

3. ในการพัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในครั้งต่อไป ควรศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวกับความฉลาดรู้การเงินที่แตกต่างจากงานวิจัยนี้ เพื่อจะได้พัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีความหลากหลายทางทฤษฎีทางองค์ประกอบความฉลาดรู้การเงิน และตัวบ่งชี้ที่แตกต่างออกไป

เอกสารอ้างอิง

กมลศักดิ์ วงศ์ศรีแก้ว, กิตติชัย สุธาสิโนบล, และวิไลลักษณ์ ลังกา. (2565). การพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดการคิดเชิงกลยุทธ์เพื่อส่งเสริมความรู้เรื่องทางการเงินของนักศึกษาระดับปริญญาตรี. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 7*(6), 146-162.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *จำนวนนักเรียนในระบบโรงเรียนจำแนกตามสังกัดระดับการศึกษา ปีการศึกษา 2563 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ.* http://www.mis.moe.go.th.

ขวัญธิศศรา อภิสุขสกุล, มนตา ตุลย์เมธาการ, และอิทธิพัทธ์ สุวทันพรกูล. (2565). การวิเคราะห์ขอบเขตเนื้อหาความรอบรู้ทางการเงินสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, *7*(2), 241-257.

จิดาภา ศิริพรรณ และศิริเดช สุชีวะ. (2565). การพัฒนาแบบวัดกริท (Grit) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารการวัดผลการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 39*(106), 201-211.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2561). *รายงานผลสำรวจทักษะทางการเงินของไทยปี 2561*. ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงินแห่งประเทศไทย.

ธีรภัทร สุดโต. (2560). การวัดเจตคติ. *วารสารการวัดผลการศึกษา, 34*(96), 1-14.

ธีรยุทธ พิริยะอารยะกูล. (2562). *การพัฒนาต้นแบบที่เหมาะสมในการส่งเสริมความรอบรู้ด้านการเงินของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต : การประยุกต์ใช้โมสต์และสมาร์ท* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].

ธีรยุทธ พิริยะอารยะกูล, วรรณี แกมเกตุ, และชยุตม์ ภิรมย์สมบัติ. (2564). การวิเคราะห์โปรไฟล์กลุ่มแฝงพฤติกรรมทางการเงินของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 27*(1), 135-152.

ประกายแก้ว ไกรสงคราม และสุรศักดิ์ เก้าเอี้ยน. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย: การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างพหุระดับ. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ,* 12(3), 27-40.

สำนักงานราชบัณฑิตสภา. (2562). *พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัยชุดความฉลาดรู้ (literacy).* สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.

Agawalla, S. K., Barua, S. K., Jacob, J., & Varma, J. R. (2015). *Financial literacy among working young in urban India*. World Development, 67, 101-109.

Atkinson, A., & Messy, F. (2012). *Measuring financial literacy: results of the OECD/International Network on Financial Education (INFE) Pilot Study*. OECD Working Papers on Finance, Insurance and Private Pensions, No. 15, OECD Publishing, Paris.

Jin, M., & Chen, Z. (2020). *Comparing financial socialization and formal financial education: Building financial capability*. Social Indicators Research, *149*(2), 641-656. doi: 10.1007/s11205-019-02248-z.

Jorgensen, B. L., & Savla, J. (2010). *Financial literacy of young adults: The importance of parental socialization*. Family Relations, *59*(4), 465-478.

OECD. (2016). *PISA 2015 Assessment and analytical framework: Science, reading, mathematics and financial literacy*. Paris: OECD Publishing.

OECD/INFE. (2011). *Measuring Financial Literacy: Core Questionnaire in Measuring Financial Literacy: Questionnaire and Guidance Notes for conducting an Internationally Comparable Survey of Financial literacy*. Paris: OECD Publishing.

Pongchai, Y., Jantakoon, J., & Onthanee, A. (2023). The Development of Economics Learning Activities by Using Online Coaching Process During COVID-19 Crisis to Enhance Financial Literacy for Eight Grade Student. *Journal of Roi Kaensarn Academi, 8*(2), 43-60.

Schuhen, M., & Schürkmann, S. (2016). *Construct validity with structural equation modelling*. In C. Aprea, E. Wuttke, K. Breuer, N. K. Koh, P. Davies, B. GreimelFuhrmann, & J. S. Lopus, (Eds.), International handbook of financial literacy. Springer Science + Business Media Singapore.